

12 september 2024

Cultuursensitief werken

Wat is jouw referentiekader?

Pharos

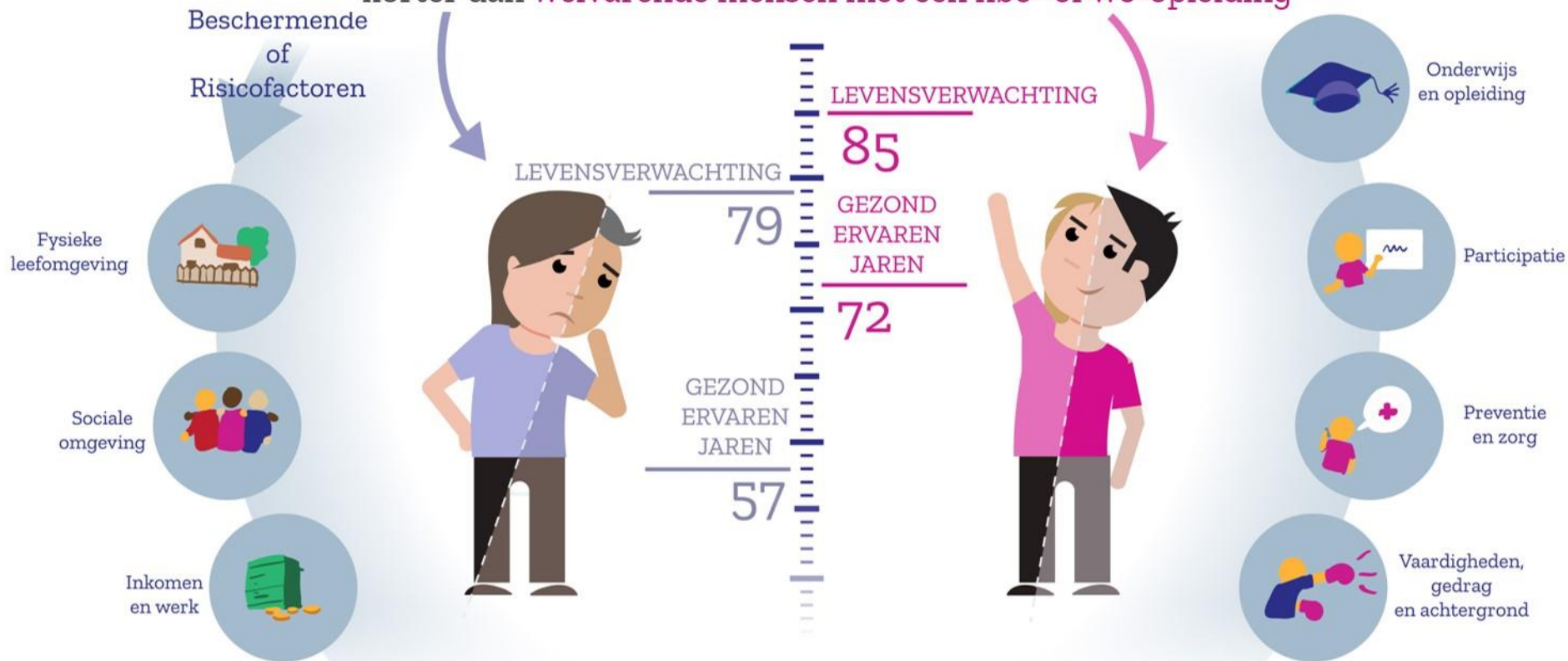
Programma voor vandaag

- Achtergrondinformatie Pharos: gezondheidsverschillen in Nederland
- In de schoenen van een ander
- Cultural humility
- Behulpzame materialen

Pharos – Expertisecentrum gezondheidsverschillen

(Niet) even lang en gelukkig

Mensen in armoede en een opleiding tot mbo-2 leven gemiddeld zes jaar korter dan **welvarende mensen met een hbo- of wo-opleiding**

Gezondheidsverschillen tegengaan

Gelijkheid

is niet hetzelfde

Gelijke kansen

Oefening: in de schoenen van een ander

~~Oefening: in de schoenen van een ander~~

Welke schoenen heb je zelf aan?

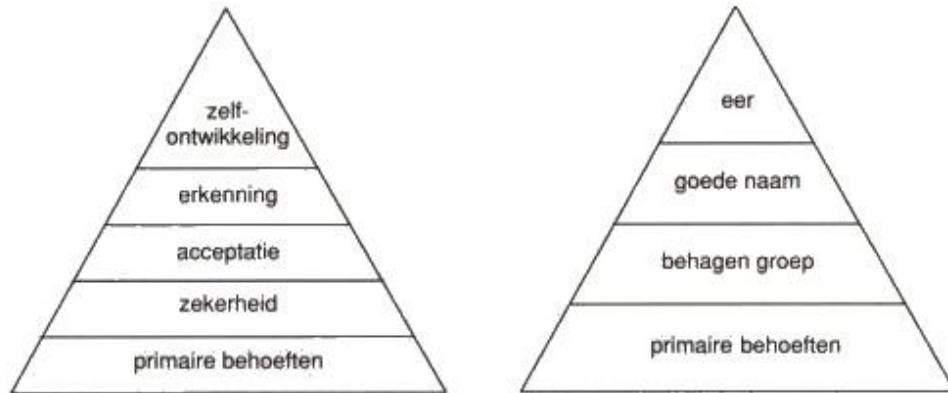

Wat is cultuur(sensitiviteit?)

Cultuursensitief werken betekent dat je rekening houdt met de culturele achtergrond en waarden van de patiënt of cliënt, en daarop afgestemde zorg of ondersteuning biedt.

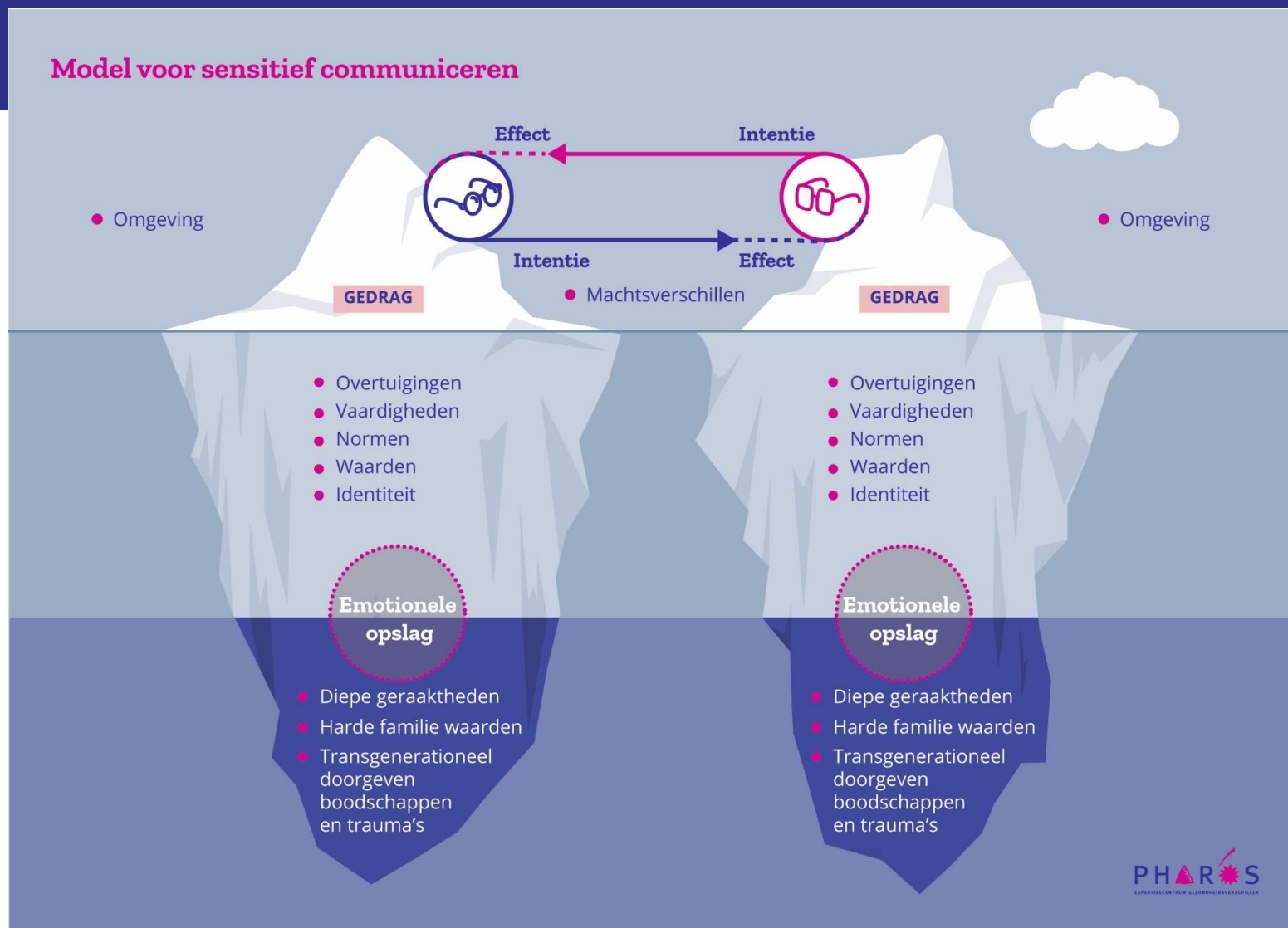
Belang en valkuil van cultuur

Ik- cultuur en wij-cultuur: Pinto

- Aandacht voor de cultuur van de individu
- Ieder individu behoort tot verschillende groepen met verschillende culturen
- Aannames, generalisaties en stereotypische waarneming
- Cultuur als mogelijke verklaring zien
- Oog voor andere belangrijke factoren

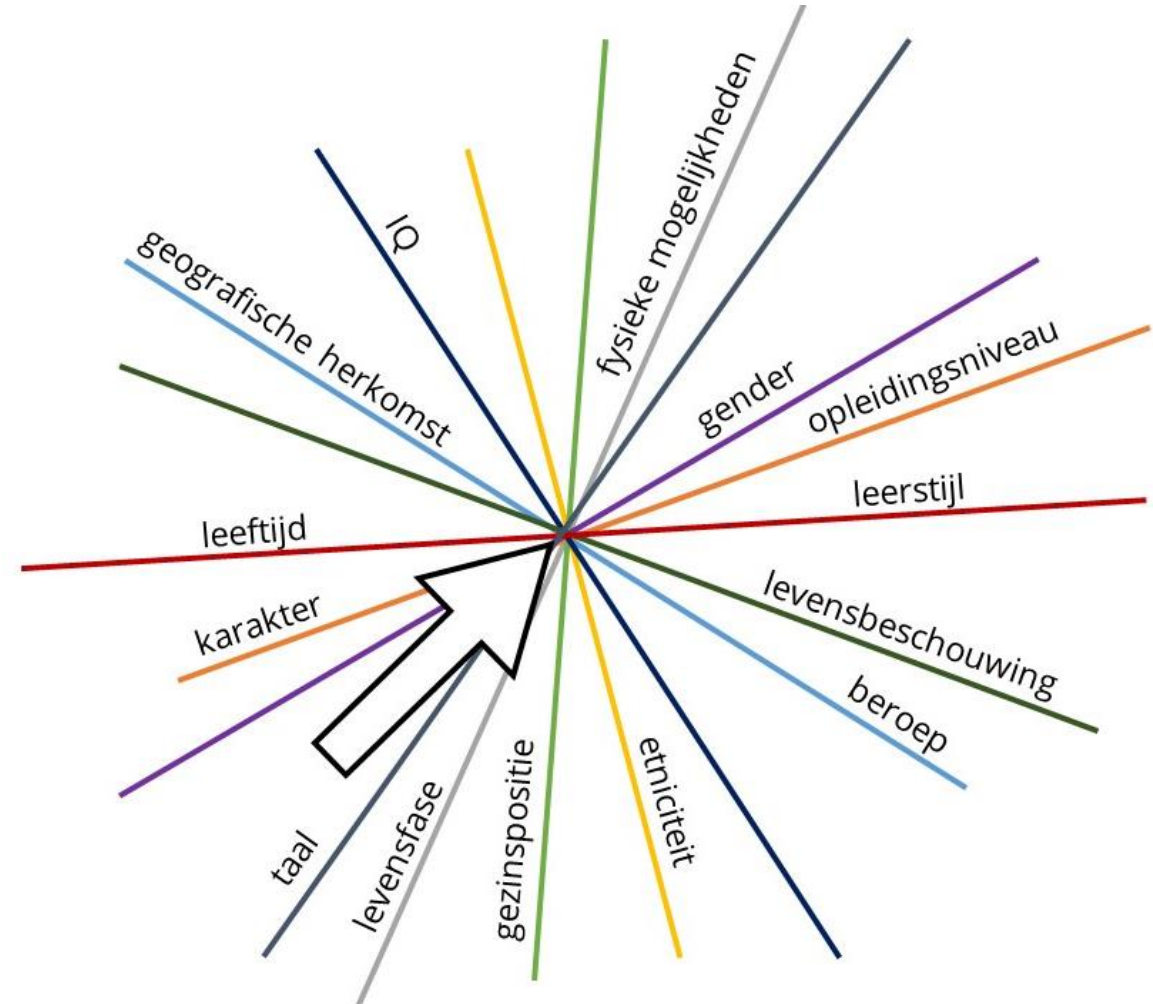
Oplossing 1: Kijk naar wat eronder zit

© Imran Çınar
i.cinar@amsterdamumc.nl

Oplossing 2: kijk naar de individuele diversiteit van iemand

- Wie je bent omvat meer dan cultuur
- Intersectionaliteit: mensen verhouden zich op verschillende assen tot de norm
- Dé Afghaan, Eritreeër of de Nederlander bestaat niet
- Door individuele diversiteit te zien, beperk je aannames, generalisatie en stereotypische waarneming

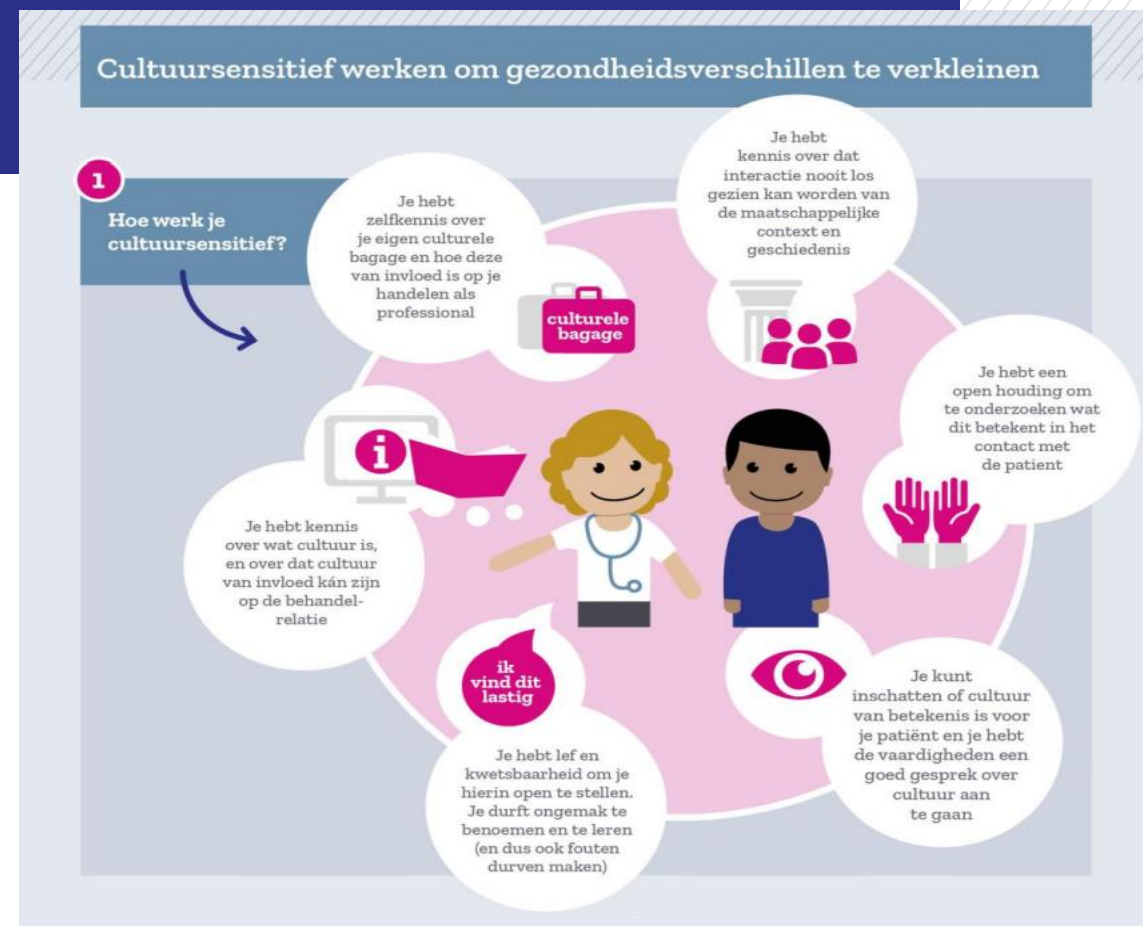

Cultuursensitief werken

Wie cultuur sensitief werkt...

- Is zich bewust van de eigen culturele bagage
- Is zich bewust dat interactie in specifieke context plaatsvindt
- Is nieuwsgierig en geïnteresseerd
- Is in staat om te reflecteren op diens eigen handelen
- Ziet diens eigen cultuur niet als superieur
- Staat open voor feedback

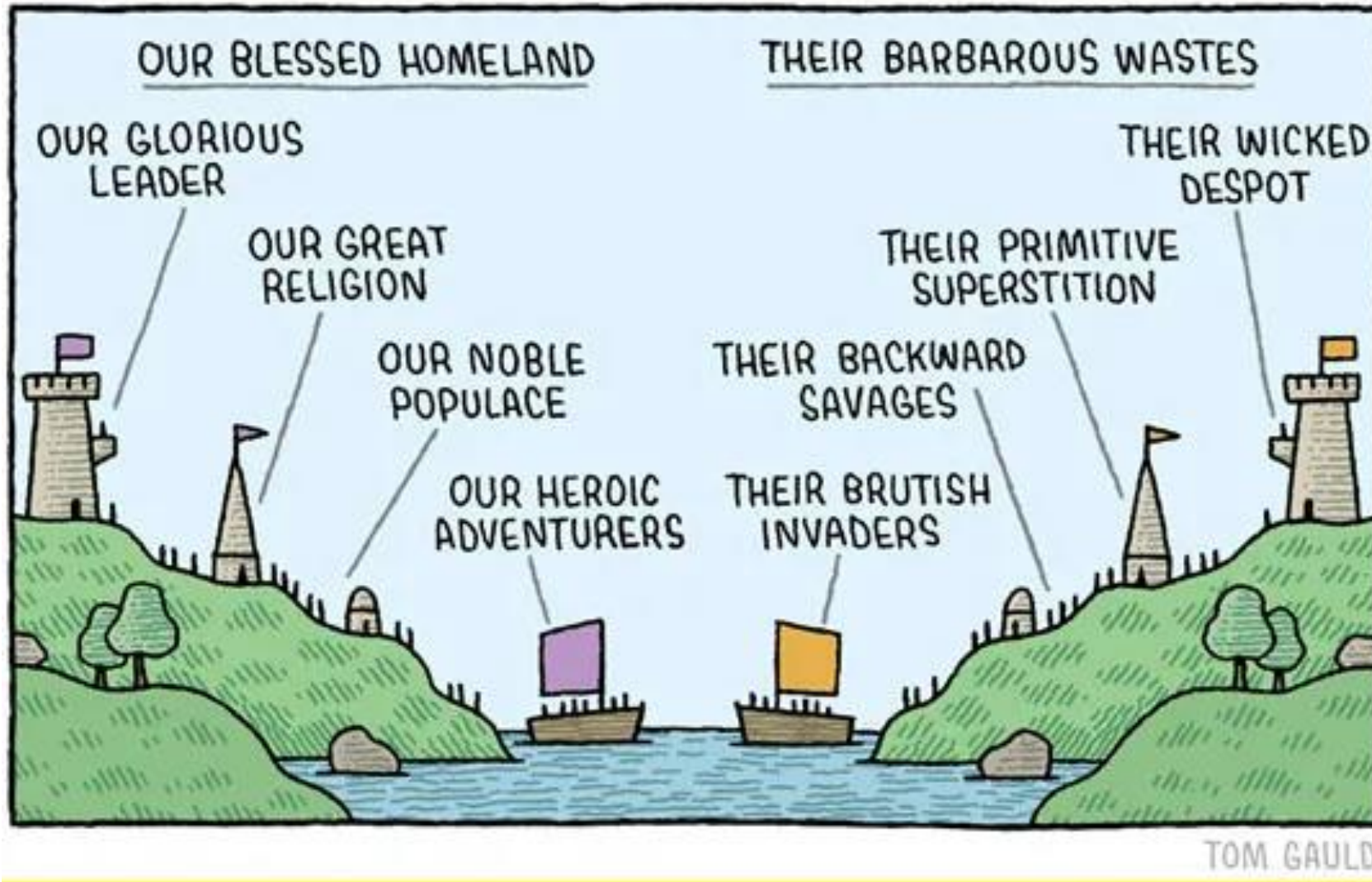
Het begint bij zelfkennis!

Cultural humility (culturele bescheidenheid)

- Een **levenslang** proces van **zelfreflectie, zelfbewustzijn** en **zelfkritiek**. Hierbij wordt het eigen wereldbeeld **niet als superieur** gezien. Dat betekent dat je niet alleen leert over de cultuur van 'de ander', maar juist ook onderzoekt wat je **eigen overtuigingen en culturele identiteiten** zijn (Tervalon & Murray-Garcia, 1998).
- Bewust zijn van machtsverschillen in de relatie.
- Culturele competentie versus culturele bescheidenheid

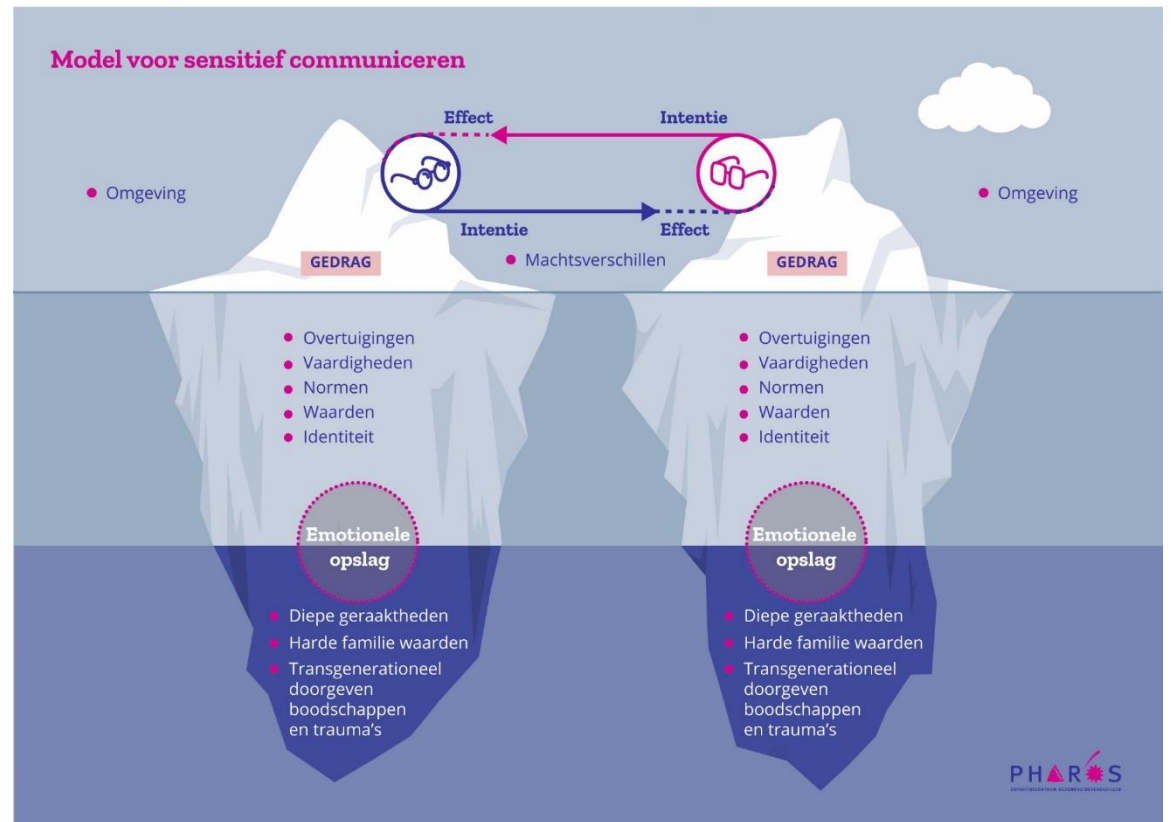
Ethnocentrisme / cultureel relativisme

Wat kun je doen om culturele bescheidenheid te ontwikkelen? (1)

Bespreek een situatie waarin contact met patiënt/familie leidde tot problemen. Analyseer de situatie met het ijsbergmodel.

1. Welke intentie had je en welk effect had dit op je gesprekspartner?
2. Welke aspecten hebben bij jou mogelijk een rol gespeeld?
3. Welke aspecten hebben bij de ander mogelijk een rol gespeeld?
4. Welke inzichten krijg je?

Wat kun je doen om culturele bescheidenheid te ontwikkelen? (2)

Handvatten

Het CI biedt handvatten om tijdens het consult vragen te stellen, zoals:

- Waar bent u geboren?
Met welke taal bent u opgegroeid?
- Hoe denkt u dat het komt dat u deze klachten heeft?
Wat denkt uw familie?
- Bent u gelovig?
Haalt u steun uit uw geloof?

Het Culturele Interview in het kort

Introduceer het vragen naar verleden en cultuur zorgvuldig. Bijvoorbeeld: om u goed te kunnen helpen, wil ik u graag wat beter leren kennen. Daarom ga ik u enkele vragen stellen. Zodat ik goed begrijp wat uw zorgen zijn en waarmee ik u kan helpen.

De volledige versie van het CI voor POH-GGZ is te vinden op www.pharos.nl, evenals deze korte versie.

Culturele verklaringen

- Waarover maakt u zich het meeste zorgen?
- Kunt u hierover praten met familie/ vrienden?
- Hoe praat u erover? Wat zijn de woorden in uw eigen taal?
- Waarom overkomt u dit, denkt u? Wat ziet u als oorzaak?
- Hoe ziet uw familie dit?
- Bij wie zoekt u meestal hulp? Wie hebt u nu om hulp gevraagd?

Culturele identiteit

- Waar bent u geboren en opgegroeid?

Elders geboren:

- Hoe was dat toen u naar Nederland kwam?
- Hoe oud? Met wie? Waarom? Wat herinnert u zich daarvan?

In Nederland geboren:

- Waaraan merkt u dat uw ouders in geboren zijn?

Taal, etniciteit en cultuur

- Met welke taal bent u opgegroeid? Welke taal spreekt u nu thuis?
- Kunt u het Nederlands goed spreken en begrijpen?
- Hoort u bij een bepaalde groep (geloof, cultuur, achtergrond)?
En uw partner/ familie?
- Heeft u contact met anderen uit die groep? Is dat belangrijk?
- Wat vindt u het meest belangrijk aan uw cultuur?
- Heeft u Nederlandse vrienden/kennissen? Voelt u zich thuis in Nederland?
- Voelt u zich uitgesloten of gediscrimineerd? Voorbeeld? Hoe is dat?

Wat kun je doen om culturele bescheidenheid te ontwikkelen? (3)

Zelfreflectie (*cultural humility*). Kijk in de spiegel en ga op zoek naar de invloed van cultuur op je eigen leven en jouw blik op de wereld. Besef dat jouw culturele normen niet voor iedereen gelden. Blijf voortdurend reflecteren op je eigen culturele blik en handelen.

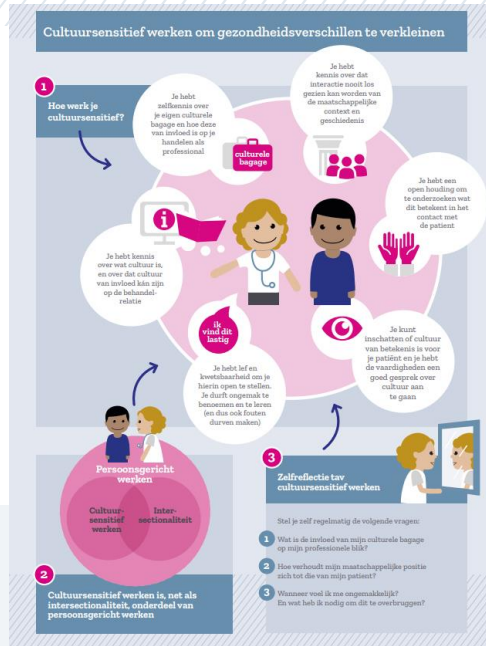

3 Zelfreflectie tav cultuursensitief werken

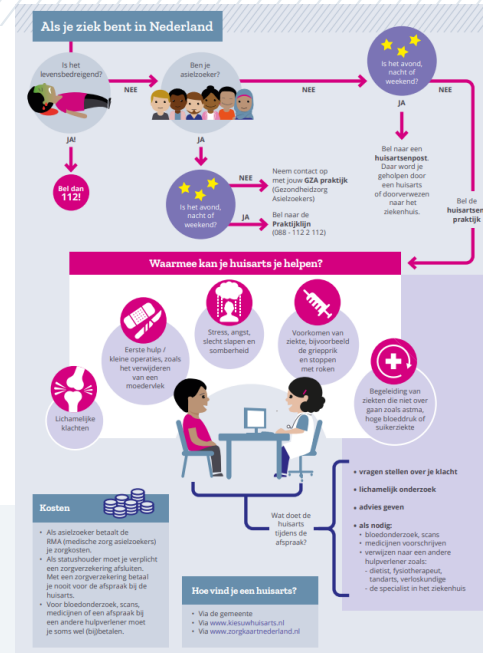
Stel je zelf regelmatig de volgende vragen:

- 1** Wat is de invloed van mijn culturele bagage op mijn professionele blik?
- 2** Hoe verhoudt mijn maatschappelijke positie zich tot die van mijn patiënt/cliënt?
- 3** Wanneer voel ik me ongemakkelijk? En wat heb ik nodig om dit te overbruggen?

Behulpzame materialen

Infographic Cultuursensitief werken

Infographic Ziek in Nederland

Overzicht interculturele organisaties

Culturele zelfreflectie en gezondheidsvaardigheden

*Wat neem je mee van vandaag wat helpend is voor je
werk rondom gezondheidsvaardigheden?*

Dank voor jullie aandacht!

Meer weten?

J.Sow@pharos.nl

www.pharos.nl